

ἄξιος ἐπίθ. κοιν. καὶ Πόντ. (Κερασ. Κοτύωρ. Σάντ.) ἄξιους βόρ. ἰδιώμ. ἄξιγος Πόντ. (Τραπ.) ἄξιος σύννηθ. ἄξιος Κύπρ. ἄξιους βόρ. ἰδιώμ. ἄξιός Θεσσ. (Τζουμέρκ.) Πελοπν. (Τριφυλ.) Στερελλ. (Ἀράχ. Εὐρυταν.) ἄξιος Ἄνδρ. Ἀστνπ. Εὐβ. (Κονίστρ. Κύμ.) Θήρ. Θράκ. Κρήτ. Μακεδ. (Γκιουβ. Καστορ.) Μύκ. Νάξ. (Ἀπύρανθ.) Νίσυρ. Πελοπν. (Αἶγ.) Σκῦρ. Σύμ. ἄξιος Κυδων. Λέσβ. Λήμν. Σάμ. Στερελλ. (Αἰτωλ. Εὐρυταν.) Σκόπ. Σκῦρ. ἄξιος Στερελλ. (Αἰτωλ.) ἄξιε Τσακων. ἄξε Τσακων.

Τὸ ἀρχ. ἐπίθ. ἄξιος. Ὁ τύπ. ἄξιος καὶ παρὰ Γύπαρ. πρᾶξ. Β στ. 295 (ἐκδ. ΚΣάθα σ. 213) καὶ ἐν Ἐρωτοκρ. Α 2220 (ἐκδ. ΣΞανθοῦδ.)

1) Ἐπάξιος, ἀντάξιος κοιν. : Φρ. Ἀξιος ὁ μιστός σου! (εὐχὴ τῶν ἐπαιτῶν πρὸς τοὺς ἐλεοῦντας, ὅπως ὁ Θεὸς ἀνταμείψῃ αὐτοὺς ἐπαξίως τῆς ἀγαθῆς πράξεως, τὴν ὁποίαν ἔπραξαν). β) Ἐποικοδομητικός σύννηθ. : Φρ. Ἀξιο τὸ προσκύνημά σου! (εὐχὴ πρὸς ἐπιστρέφοντα ἐκ προσκυνήματος). 2) Κατάλληλος, ἀρμόζων, πρέπων σύννηθ. : Ἀξιο πρᾶμα ἔκαμες καὶ τὸ λές ἀκόμη σύννηθ. Ἀξιον φαεῖν ἔφας τσαὶ τὸ φωνάζεις! Κύπρ. Ἀξιο καὶ δίκαιο, ἂν θὰ ῥήσῃ τούτῃ ὁ Θεὸς νὰ ζήσῃ Σίφν. Τοῦ εἴπῃ τ' ἄξα τον τοὶ τὰ προσκυμμένα του Λέσβ. || Φρ. Ἀξιος! ἄξιος! (ἐπιφωνεῖται πρὸς κληρικούς κατὰ τὴν χειροτονίαν ἢ πρὸς ἀναδόχους κατὰ τὴν βάπτισιν) κοιν. || Ἀσμ.

Χίλια καλῶς τὴ βρήκαμε τὴ σὺδροφίᾳ τὴν ἄξα,

ἀπὸν τὴν ἐπαινούσανε, ὅσοι κι ἂ δὴν ἐπράξα

Κρήτ. β) Ἀξιόλογος, ἔξοχος, μέγας σύννηθ. : Φρ. Ἀξία ἡ χάρι σου! (εἰρων., μεγάλη σου ἡ χάρι!) 3) Ἰκανός, ἐπιδέξιος, ἐπιτήδειος κοιν. καὶ Πόντ. (Κερασ. Τραπ. Κοτύωρ. Σάντ.) Τσακων. : Ἀξιος ἄνθρωπος. Ἀξία γυναῖκα. Ἀξιο παιδί. Καλὴ κι ἄξια κόρη. Δὲν εἶναι ἄξιος γιὰ τίποτε! κοιν. Ἀξος κ' ἐπιδέξος εἶν' αὐτὸς Θήρ. Ἀξοι ναι καὶ γιὰ κειονά χουνε τόσα ἀξία Κρήτ. Ἐγὼ μαι ἀξιώτερη παρὰ ἡ-ρ' ἀδερφή μου Πελοπν. Ἀξιος κ' εἶσαι τὴν τρίχα μου νὰ ἐγγίης Κερασ. || Φρ. Ἐδῶ σ' ἔχω ἄξιο! (ἐμπρός, ἂν εἶσαι ἰκανός!) σύννηθ. || Παροιμ. Ἀξιος 'ς τὸ φαγεῖ κι ἀγλήγορος 'ς τὸν ὕπνο (εἰρων. ἐπὶ ὀκνηροῦ καὶ ἀνικάνου) ἸΒενιζέλ. Παροιμ. 22, 279. Οἱ ἔμορφες γυρεύονται κ' οἱ ἄξιες ἐπαινοῦνται (ἡ καλλονὴ προτιμᾶται τῆς ἀξίας) ἸΒενιζέλ. Παροιμ. 96, 60

Ἀξα ἡμουν κ' ἡκανά τα, | ἄξα ἡμουν κ' ἡσαζά τα (ἐπὶ τοῦ λίαν ἐπιτηδείου) Κρήτ. || Ἀσμ.

Ποιὸς εἶν' ἄξιους κι γλήγουρους νὰ τρέξῃ σὰ ζαρκάδι, τριῶν μερῶν περπάτημα τρεῖς ὥρες νὰ τὸ κάμῃ; Στερελλ. (Εὐρυταν.)

Ἐμεῖς ἄξιοι καὶ δυνατοὶ κι ἄσ' σὸν Κωσταντᾶν κάλλιοι Τραπ. Ἀντίθ. ἀνάξιος 1. 4) Ταχύς, γρήγορος Θεσσ. (Μηλ.) Κεφαλλ. Πελοπν. (Αἶγ.) : Τὸ μολάρι εἶν' ἄξιο Κεφαλλ. Ἀξο ἄλλογο Αἶγ. Αὐτὸς εἶναι ἄξιους ἄθρουπους, μπουρεῖ σὲ μιά μέρα νὰ πά' κι νὰ ῥε' 'ς τοὺ Βόλου μὲ τὰ πουνάρι Μηλ.

5) Δυνατός, ρωμαλέος Εὐβ. (Κύμ.) Ἡπ. Θράκ. (Ἀδριανούπ.) Μακεδ. (Καστορ.) : Ἀσμ.

Μιά καλογραιὰ ἐγέννησεν ἐν' ἄξο παλληκᾶρι Κύμ.

ἀξιότη ἡ, Κεφαλλ. Κρήτ. Κύπρ. Κῶς Λυκ. (Λιβύσσ.) Πελοπν. (Ἀρκαδ. Κυνοῦρ. Λακων.) Σκῦρ. ἀξίότη Θράκ. (Διδυμότ.) Στερελλ. (Ἀράχ.) ἀξίότη Πόντ. (Κερασ.) ἀξιγότη Πόντ. (Κερασ.) ἀξιότη Κρήτ. Πελοπν. (Κυνοῦρ.) —L.Roussel Grammaire 303 ἀξίότη Σκῦρ.

Ἐκ τοῦ ἐπίθ. ἄξιος. Τύπ. ἀξίότης καὶ ἐν Θησαυρ.

1) Ἰκανότης, δεξιότης ἐνθ' ἄν. : Δὲν ἔχει ἀξίότη Ἀρκαδ. Εἶδαν τὴν ἀξίότην του κ' ἠφονήθηκάν τον Λιβύσσ. Ἀξίότη τα π' τ'ν ἔχεις, νὰ μὴ βασκαθῇς! Σκῦρ. Ἐχει ἀξίότη τὸ παιδί

Κυνοῦρ. Εἶντα νὰ κάμῃς τοὺς π-παράδες ἐσού, σὰν ἔδῃς τόσην ἀξίότην! Κύπρ. Ἡ ἀξίότη σ' ἀπατοῦ θὰ φαίνεται Κερασ. Συνών. καὶ ἀντίθ. ἰδ. ἐν λ. ἀξία 3. 2) Ἐν τῇ συνθηματ. γλώσσῃ, ὕδωρ Θράκ. (Διδυμότ.)

ἀξιολιμμένος ἐπίθ. Κρήτ. ἀξιολιμμένος Κρήτ.

Ἐκ τοῦ ἐπίθ. ἄξιος καὶ τοῦ τιμημένος μετοχ. τοῦ ρ. τιμῶ.

Ὁ ἀξίως τιμημένος : Ἀσμ.

Τῇ σὺδροφίᾳ σας χαίρομαι τὴν ἀξιολιμμένη, τὴν ἄξια καὶ τὴ φρόνιμη καὶ τὴ δεγέδισμένη.

Πβ. ἀξιολιμνός.

ἀξιότιμος ἐπίθ. Κρήτ. ἀξιότιμος Κρήτ.

Ἐκ τοῦ μεταγν. ἐπίθ. ἀξιότιμος.

Ὁ ἀξίως τιμῆς. Πβ. ἀξιολιμμένος.

ἄξι ἡ, Κύπρ.

Ἐκ τοῦ ρ. ἀξίζω.

Ἀξία, τίμημα : Παροιμ.

Ἐν τῷ ἐν' ἡ ἄξι τοῦ ὀφτοῦ, | ἀμ-μά ν' ἡ παραπότη τοῦ (ἐπὶ τοῦ μὴ τυγχάνοντός τινος, ὅπερ ἔπρεπε ἢ ἀνέμενε νὰ τοῦ δοθῇ καὶ παραπονουμένου μᾶλλον διὰ τὴν παράλειψιν παρὰ διὰ τὸ μὴ δοθῆν πρᾶγμα).

ἄξιμα τό, ἀμάρε. ἄξιμαν Πόντ. (Τραπ.)

Ἐκ τοῦ ρ. ἀξίζω.

Τὸ νὰ ἔχῃ τις ἀξίαν, τιμὴν.

ἀξίωμα τό, λόγ. κοιν. ἀξίωμαν Πόντ. (Κερασ. Οἶν. Χαλδ.) ἀξίγωμαν Πόντ. (Κερασ.) Πληθ. ἀξιώματα Α.Ρουμ. (Στενήμαχ. Φιλίππουπ.)

Τὸ ἀρχ. οὐς. ἀξίωμα.

1) Ἐξουσία, ἀρχή, βαθμὸς διοικητικὸς λόγ. κοιν. καὶ Πόντ. (Κερασ. Οἶν. Χαλδ.) : Ἐπροβιβάσθη σὲ ἀνώτερον ἀξίωμα λόγ. κοιν. Ἐδ' τρανὸν ἀξίωμα Χαλδ. 2) Ἐν τῷ πληθ. ἀξιώματα, ἡ ἐορτὴ τοῦ ἁγίου Ἰωάννου τοῦ Προδρόμου, (7 Ἰανουαρίου), κατὰ τὴν ὁποίαν οἱ συγγενεῖς ἀξιώνουν (ἐπευφημοῦν) τοὺς μεμνηστευμένους καθίζοντες αὐτοὺς ἐπὶ προσκεφαλαίου ἢ τάπητος καὶ λαμβάνοντες τὰς τέσσαρας ἄκρας σηκώνουν αὐτοὺς εἰς ὕψος τρεῖς ἐπιφωνοῦντες ἄξιος! ἄξιος! Α.Ρουμ. (Στενήμαχ. Φιλίππουπ.)

***ἀξιωμαδά** ἡ, ἀξιουμάδα Λυκ. (Λιβύσσ.)

Ἐκ τοῦ οὐς. ἀξίωμα καὶ τῆς παραγωγικῆς καταλ. -άδα (Ι).

Ἀξία, ἰκανότης : Χὰν εἶδιν ἡ καραβουκύρις τοῦ πιδιοῦ τὴν ἀξιουμάδα, ἡγκάλισιν κ' ἠφίλησιν τονν (ἐκ παραμυθ.) Συνών. καὶ ἀντίθ. ἰδ. ἐν λ. ἀξία 3.

ἀξιωμάρα ἡ, Πελοπν. (Γορτυν. Λάστ.) ἀξιουμάρα Στερελλ. (Αἰτωλ. Ἀράχ.)

Ἐκ τοῦ οὐς. ἀξίωμα καὶ τῆς παραγωγικῆς καταλ. -άρα.

Ἀξία, ἰκανότης ἐνθ' ἄν. : Δὲν κοιτᾷς ἐκεῖ τί ἀξιωμάρες ἔχει αὐτὴ ἡ γυναῖκα; παίρνει ξύλα 'ς τὴ ράχι της καὶ κάμνει κι ἄλλες δουλειᾶς Γορτυν. Ἡ ἀξιουμάρα του δὲν μολογείται! Ἀράχ. Μὲ τ'ν ἀξιουμάρα τ' αὐτὸς τὰ καταφέρν' οὐλα μαναχὸς τ' Αἰτωλ. Συνών. καὶ ἀντίθ. ἰδ. ἐν λ. ἀξία 3.

ἀξιωματικός ὁ, λόγ. κοιν. καὶ δημῶδ. Πόντ. (Ἀμισ.) ἔξιωματικός Θεσσ. Θηλ. ἀξιωματικίνα Μακεδ. (Κοζ.)

Τὸ μεταγν. ἐπίθ. ἀξίωματικός.

1) Ἐπίσημος, ὑψηλῆς περιωπῆς ἄνθρωπος Πόντ. (Ἀμισ.)

2) Ὁ ἐν τῷ στρατῷ ἢ τῷ ναυτικῷ κατέχων ἀξίωμα, βαθμὸν διοικητικὸν λόγ. κοιν. : Ἀξιωματικὸς τοῦ στρατοῦ -τοῦ ναυτικοῦ - τῆς χωροφυλακῆς κττ.

